Ceturtdiena, 2022. gada 6. oktobris

P9_TA(2022)0349

Cilvēktiesību stāvoklis Haiti, jo īpaši saistībā ar bandu vardarbību

Eiropas Parlamenta 2022. gada 6. oktobra rezolūcija par cilvēktiesību stāvokli Haiti, jo īpaši saistībā ar bandu vardarbību (2022/2856(RSP))

(2023/C 132/08)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekš pieņemtās rezolūcijas par Haiti, jo īpaši 2021. gada 20. maija rezolūciju par stāvokli Haiti [1],

— ņemot vērā 2022. gada 4. jūlijā pieņemto ANO Cilvēktiesību padomes Vispārējo periodisko pārskatu par Haiti;

— ņemot vērā ANO Drošības padomes 2022. gada 15. jūlija Rezolūciju 2645 (2022),

— ņemot vērā ANO Humānās palīdzības koordinācijas biroja 2022. gada ziņojumus par Haiti, jo īpaši 2022. gada 23. septembra ziņojumu par sociālo nemieru ietekmi uz humanitāro situāciju,

— ņemot vērā ārlietu ministra *Jean Victor Généus* 2022. gada 24. septembra runu ANO Ģenerālajā asamblejā,

— ņemot vērā ANO ģenerālsekretāra 2022. gada 15. februāra ziņojumu par ANO Integrēto biroju Haiti,

— ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,

— ņemot vērā 1979. gada 18. decembra Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu,

— ņemot vērā 1969. gada 22. novembra Amerikas Cilvēktiesību konvenciju,

— ņemot vērā ANO 1989. gada 20. novembra Konvenciju par bērna tiesībām un tās trīs fakultatīvos protokolus,

— ņemot vērā 1985. gada 6. septembra ANO Pamatprincipus par tiesu varas neatkarību,

— ņemot vērā 1999. gada 17. novembra Vispārējo Tiesnešu hartu un 2001. gada maija Ibērijas pussalas un Latīņamerikas valstu Tiesnešu statūtus,

— ņemot vērā 2000. gada 23. jūnijā Kotonū noslēgto Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses [2] (Kotonū nolīgums),

— ņemot vērā Komisijas un Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2012. gada 26. jūnija kopīgo paziņojumu "Kopīgā ES un Karību jūras valstu partnerības stratēģija" (JOIN(2012)0018),

— ņemot vērā Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu starp *Cariforum* valstīm, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses [3],

— ņemot vērā Haiti Republikas 1987. gada konstitūciju,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

---

[1] OV C 15, 12.1.2022., 161. lpp.
[2] OV L 317, 15.12.2000., 3. lpp.
[3] OV L 289, 30.10.2008., 3. lpp.

A. tā kā humanitārā situācija Haiti pēdējos gados ir pastāvīgi pasliktinājusies valstī pastāvošās nedrošības dēļ; tā kā kopš prezidenta *Jovenel Moïse* slepkavības 2021. gada jūlijā bandas strauji ieguvušas lielāku varu, radot Haiti iedzīvotājiem visaptverošu nedrošības sajūtu; tā kā pieaugošā vardarbība un aizvien biežākie cilvēktiesību pārkāpumi ir skāruši 1,5 miljonus cilvēku, vēl 19 000 kļuvuši par iekšzemē pārvietotām personām un 1,1 miljonam cilvēku ir vajadzīga palīdzība; tā kā šī sociālpolitiskā un ekonomiskā krīze kopā ar nedrošību un bandu krīzi pārvēršas humānā katastrofā; tā kā tiek ziņots arī par oficiālo policijas spēku īstenotas vardarbības pieaugumu;

B. tā kā 2022. gada 11. septembrī Haiti valdība paziņoja, ka samazinās degvielas subsīdijas par aptuveni 400 miljoniem ASV dolāru, lai palielinātu līdzekļus sociālajām programmām, kas izraisīja vēl lielākus nemierus un bandu apvienību veiktu svarīgākās infrastruktūras sagrābšanu; tā kā valstī jau mēnešiem ilgi trūkst degvielas; tā kā piekļuve Varē naftas terminālim, kur koncentrēti 70 % degvielas krājumu, ir bruņotu bandu rokās; tā kā gandrīz 86 % valsts elektroenerģijas tiek saražots, izmantojot naftas produktus; tā kā slimnīcām un veselības aprūpes centriem elektrības trūkuma dēļ nācies samazināt vai pat pārtraukt darbību;

C. tā kā Haiti, tostarp Portoprensā, darbojas līdz pat 200 bandām, kas kontrolē galvenās ostas un ceļus; tā kā šīs bandas, no kurām dažas ir saistītas ar valsts amatpersonām un, iespējams, ar politiķiem, draud destabilizēt valdību, izmantojot lielākus resursus un ieročus; tā kā daži Haiti politiķi un uzņēmēji, iespējams, nodrošināja naudu un ieročus bandām un citām noziedzīgām grupām apmaiņā pret bandu līdzdalību pret valdību vērsto protestu apspiešanā; tā kā bandas ir ieguvušas varu un kontroli pār teritoriju, pār piekļuvi degvielai un humānās palīdzības piegādi, mazinot Haiti valsts policijas un citu valsts iestāžu autoritāti un kavējot policijas spēju apkarot narkotiku tirdzniecību un citus noziegumus;

D. tā kā saskaņā ar ANO Augstā cilvēktiesību komisāra biroja *(UNHCR)* datiem no 2022. gada janvāra līdz jūnija beigām Portoprensā ir notikušas 934 slepkavības, 684 cilvēki savainoti un 680 nolaupīti; tā kā 2022. gada jūlijā bandu vardarbības uzplūdā tika nogalināti vairāk nekā 470 cilvēki, no kuriem gandrīz puse gāja bojā *Cité Soleil* apkaimē; tā kā lielākā daļa upuru nebija tieši iesaistīti bandu darbībā, bet bandu dalībnieki viņiem tieši uzbruka; tā kā vairāki gadījumi, kad bandas atkārtoti grupveidā izvaroja sievietes un meitenes, apliecina sistemātisku ar dzimumu saistītu vardarbību; tā kā saskaņā ar Haiti Nacionālā cilvēktiesību aizsardzības tīkla 2022. gada augusta ziņojumu desmitiem sieviešu un meiteņu ir kļuvušas par Portoprensas bandu īstenoto masveida izvarošanas kampaņu upuriem;

E. tā kā 2022. gada 10. jūnijā bandas pārņēma kontroli pār Tiesu pili; tā kā Tiesu pils kopš 2018. gada lielā mērā nedarbojas drošības risku dēļ, tādējādi kavējot tiesu pieejamību valstī; tā kā lietu materiāli, kas saturēja būtiskus pierādījumus par vairākām kopš 2018. gada bandu pastrādātām masveida slepkavībām, tika nozagti vai iznīcināti bez iespējām tos atgūt;

F. tā kā Haiti ārkārtīgi nestabilā drošības situācija apdraud kritiski svarīgus humānās palīdzības pasākumus, no kuriem ir atkarīgi neaizsargāti cilvēki; tā kā kopš 2021. gada ir pilnībā bloķēts ceļš, kas ved uz dienvidu pussalu, un tas ir izolējis 3,8 miljonus cilvēku, kuri dzīvo Portoprensas dienvidu departamentos; tā kā šī situācija neļauj ANO aģentūrām un humānās palīdzības organizācijām palīdzēt iedzīvotājiem šajos rajonos, bet ANO lēš, ka palīdzība ir nepieciešama 1,1 miljonam cilvēku;

G. tā kā bandas ir apzināti vērsušās pret pārtikas palīdzības krājumiem un tos izlaupījušas, tostarp 2022. gada 15. septembrī, kad tika izlaupīta Pasaules pārtikas programmas *(WFP)* noliktava *Gonaïves*, kurā bija 1 400 tonnas pārtikas, kas bija paredzēta gandrīz 100 000 skolēnu un visneaizsargātāko ģimeņu ēdināšanai; tā kā 2022. gadā ANO un citas nevalstiskās organizācijas ir zaudējušas pārtikas krājumus vismaz 6 miljonu ASV dolāru vērtībā, ar ko varētu palīdzēt vairāk nekā 410 000 cilvēku;

H. tā kā saskaņā ar Pasaules Pārtikas programmas datiem 4,4 miljoni Haiti iedzīvotāju, kas ir vairāk nekā trešdaļa valsts iedzīvotāju, dzīvo pārtikas trūkuma apstākļos un 217 000 bērnu cieš no vidēji smagas vai smagas uztura nepietiekamības; tā kā Haiti ir īpaši neaizsargāta pret globāliem pārtikas un degvielas tirgus satricinājumiem, jo tā importē 70 % labības; tā kā Krievijas kara Ukrainā rezultātā Haiti jau piedzīvo 26 % inflāciju, kas apgrūtina ģimeņu iespējas iegādāties pārtiku un citas pirmās nepieciešamības preces vai pārdot ražu vietējā tirgū;

I. tā kā vardarbība ir īpaši vērsta pret žurnālistiem; tā kā 2022. gada 11. septembrī *Cité Soleil* apkaimē tika nošauti žurnālisti *Tayson Latigue* un *Frantzsen Charles*, un pēc tam viņu ķermeņi tika sadedzināti;

J. tā kā cilvēktiesību un humānā situācija turpina strauji pasliktināties, taču Haiti patvēruma meklētājiem ir ierobežota piekļuve starptautiskajai aizsardzībai, un uzņemošajās valstīs viņi saskaras ar virkni cilvēktiesību pārkāpumu, tostarp aizturēšanu, nelikumīgu izraidīšanu un izspiešanu; tā kā saskaņā ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas datiem laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 26. februārim no kaimiņvalstīm uz Haiti tika izraidīti vai deportēti atpakaļ 25 765 cilvēki; tā kā vairākas NVO ir brīdinājušas, ka Haiti patvēruma meklētāji tiek patvaļīgi aizturēti un pret viņiem izturas diskriminējoši un pazemojoši; tā kā Haiti migrantu deportācija un atgriešana veicina humanitārās situācijas pasliktināšanos valstī;

K. tā kā drošības, ekonomiskās un sociālās situācijas pasliktināšanās dēļ Haiti valdība nolēma mācību gada sākumu atlikt no 2022. gada 5. septembra uz 3. oktobri, un skaidrības par jauno mācību gadu vēl arvien nav; tā kā saskaņā ar ANO Bērnu fonda *(UNICEF)* datiem pusmiljons bērnu Portoprensā skolu neapmeklē un 1 700 skolas galvaspilsētā ir nācies slēgt; tā kā aptuveni puse Haiti iedzīvotāju vecumā virs 15 gadiem ir analfabēti, valsts izglītības sistēmā valda liela nevienlīdzība, pieejamās izglītības kvalitāte ir zema, bet augsta maksa par izglītību neļauj mācīties lielākai daļai bērnu no ģimenēm ar zemiem ienākumiem;

L. tā kā valsts visneaizsargātākās kopienas saskaras ar ārkārtīgi spēcīgiem plūdiem un augsnes eroziju, ko izraisījusi nesaudzīga atmežošana, un šo apstākļu dēļ samazinās lauksaimniecības ražīgums; tā kā vairāk nekā trešdaļai iedzīvotāju nav piekļuves tīram ūdenim un divas trešdaļas iedzīvotāju saņem ierobežotus sanitārijas pakalpojumus vai tos nesaņem vispār; tā kā vairāk nekā puse iedzīvotāju dzīvo zem nabadzības sliekšņa un daudzi ir atkarīgi no naturālās saimniekošanas; tā kā šī valsts ir ļoti atkarīga no ārējiem ieņēmumiem; tā kā saskaņā ar 2021. gada Pasaules klimata riska indeksu Haiti ir viena no valstīm, kuras pēdējo 20 gadu laikā ir visvairāk ietekmējuši klimata apdraudējumi;

M. tā kā ES un Haiti sadarbības mērķus, cita starpā uz ilgtspējīgu un transformatīvu rezultātu gūšanu tādos jautājumos kā izglītība un pārtikas nodrošinājums vērstās attīstības programmas īstenošanu, kā arī Komisijas civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju centienus būtiski ietekmē drošības situācija;

N. tā kā Haiti joprojām tiek praktizēta "*restavek*" sistēma, kas ir mūsdienīgs verdzības veids; tā kā saskaņā ar šo sistēmu nabadzīgu ģimeņu bērnus (galvenokārt meitenes) vecāki nosūta uz pilsētās vai daļējas pilsētvides teritorijās dzīvojošām ģimenēm, lai viņi tur dzīvotu un strādātu; tā kā šie bērni vēlāk var kļūt par ielu noziegumu vai noziedzīgu grupējumu veiktās seksuālās tirdzniecības upuriem;

O. tā kā ANO humānās palīdzības plāns, kas izstrādāts Haiti vajadzībām un sasniedz 373 miljonus USD, ir finansēts tikai 14 % apmērā; tā kā saskaņā ar ANO datiem ir aplēsts, ka humānā palīdzība ir nepieciešama aptuveni 1,5 miljoniem cilvēku;

P. tā kā Haiti ir parakstījusi Kotonū nolīgumu, kura 96. pantā noteikts, ka cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana ir būtisks Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu un ES sadarbības elements,

1. stingri nosoda bandu veiktos vardarbības un postīšanas aktus Haiti un pauž nožēlu par pārtikas un palīdzības piegāžu izlaupīšanu un uzbrukumiem humānās palīdzības darbiniekiem; jo īpaši nosoda vardarbības aktus, kas 2022. gada jūlijā tika veikti Portoprensas *Cité Soleil* rajonā, un vardarbības turpināšanos, kuras dēļ iedzīvotājiem ir liegtas viņu pamattiesības; stingri nosoda bandu veiktos seksuālos uzbrukumus sievietēm un meitenēm un nepilngadīgo izmantošanu bandu darbībās; atgādina, ka sievietēm un meitenēm ir vajadzīga īpaša uzmanība un palīdzība attiecībā uz piekļuvi veselības aprūpei un aizsardzību pret seksuālo vardarbību;

2. uzsver, ka Haiti iestādēm ir jānodrošina labāka pārvaldība visos valsts un sabiedrības līmeņos, arī attiecībā uz cīņu pret korupciju; uzsver, ka ārkārtīgi svarīga ir funkcionējoša un uzticama tiesu sistēma; atgādina, ka Haiti iestādēm ir jānovērš bandu vardarbības pamatcēloņi, cita starpā reformējot tiesu sistēmu un saucot vainīgos pie atbildības taisnīgā tiesā; uzsver, ka ir steidzami jānodrošina pārskatatbildība, un uzsver to, cik svarīgs ir pienācīgs atbalsts cietušajiem un viņu tiesiskā aizsardzība, kā arī ilgstošs miers un stabilitāte; atbalsta īpašās pārstāves *Helen La Lime* paziņojumu par to, kā uzlabot drošības situāciju, ar ko viņa nāca klajā ANO Integrētajam birojam Haiti veltītajā ANO Drošības padomes sesijā 2022. gada 16. jūnijā;

3. prasa, lai bandu jautājumiem tiktu piemērota tiesībaizsardzības pieeja, uzlabojot nelegālo ieroču pārvaldību, kā arī prasa īstenot sociālekonomiskus projektus un reintegrācijas pasākumus ar mērķi radīt darbvietas un ienākumus rajonos, kurus visvairāk skar bandu vardarbība; stingri uzstāj, ka Haiti iestādēm vainīgie ir jāsauc pie atbildības taisnīgā tiesā, un

atkārtoti uzsver, ka tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem ir jāievēro starptautiskās normas un standarti attiecībā uz spēka lietošanu protestu laikā; atgādina par konstitucionālajām tiesībām uz miermīlīgām demonstrācijām; uzsver, ka Haiti valdībai ir jāpievēršas visiem iespējamiem bandu vardarbības aspektiem, cita starpā panākot ūdens un sanitārijas uzlabojumus un īstenojot sociālās, veselības un izglītības programmas un katastrofu seku likvidēšanas un atjaunošanas centienus;

4. pieprasa nekavējoties pārtraukt bandu vardarbību un noziedzīgās darbības; prasa, lai ES un tās dalībvalstis, izmantojot ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu, veiktu atbilstīgus pasākumus (tostarp aktīvu iesaldēšanu un ceļošanas aizliegumu pieņemšanu) pret bandu vardarbībā, noziedzīgās darbībās vai cilvēktiesību pārkāpumos — arī korupcijā — iesaistītām vai šādu darbību atbalstošām personām;

5. uzsver to, cik svarīgi ir pilsoniskās sabiedrības galvenie dalībnieki, tai skaitā baznīcas, arodbiedrības, jaunatnes un cilvēktiesību organizācijas, zemnieku un sieviešu kustības, kā arī NVO; aicina atjaunot valsts iestāžu varu un leģitimitāti, atgūt iedzīvotāju uzticēšanos, izbeigt nesodāmību un pēc diviem gadiem organizēt brīvas un pārredzamas vēlēšanas;

6. aicina visas Haiti ieinteresētās personas rast noturīgu, laikā ierobežotu un vispārpieņemtu risinājumu pašreizējam politiskajam strupceļam, lai nodrošinātu iekļaujošas, mierīgas, brīvas, taisnīgas un pārredzamas parlamenta un prezidenta vēlēšanas saskaņā ar atzītiem starptautiskajiem standartiem, tiklīdz to ļaus drošības apstākļi un loģistikas sagatavošanas darbi; uzsver, ka šis process ir jāvada pašiem Haiti iedzīvotājiem, pilnībā un vienlīdzīgi piedaloties sievietēm, jauniešiem, pilsoniskajai sabiedrībai un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai nodotu atpakaļ varu tiem, kurus ir brīvi izvēlējušies Haiti iedzīvotāji, atjaunotu demokrātiskās iestādes un īstenotu pasākumus ar mērķi reaģēt uz ekonomiskajām un sociālajām problēmām;

7. pauž lielas bažas par Haiti patvēruma meklētāju situāciju uzņemošajās valstīs, uz kurām viņi ir aizbēguši; aicina uzņemošo valstu iestādes izbeigt jebkādu izraidīšanu un deportāciju uz Haiti, jo tajā turpinās cilvēktiesību un humanitārā krīze, steidzami un nediskriminējoši nodrošināt Haiti iedzīvotājiem piekļuvi aizsardzībai un sniegt taisnīgu novērtējumu par bēgļa statusu, ievērojot gan ANO Konvenciju par bēgļu statusu, gan Kartahenas deklarāciju par bēgļiem;

8. aicina valstis, kuras uzņem patvēruma meklētājus no Haiti, ievērot starptautiskajās konvencijās par patvērumu un atgriešanu noteiktos kritērijus; atgādina, ka atgriešanās Haiti ir ārkārtīgi nedroša un turpinās apdraudēt dzīvību, kamēr Haiti neuzlabosies drošības apstākļi;

9. mudina Komisiju un ES dalībvalstis turpināt ciešo sadarbību ar ANO Integrēto biroju Haiti, ANO valsts darba grupu Haiti, reģionālajām organizācijām un starptautiskajām finanšu iestādēm, lai palīdzētu Haiti uzņemties atbildību par ilgtermiņa stabilitātes, ilgtspējīgas attīstības un ekonomiskās pašpietiekamības panākšanu;

10. mudina dalībvalstis, starptautiskās finanšu iestādes un citas struktūras palielināt iemaksas kopfondā, kas domāts drošības palīdzībai Haiti, lai atbalstītu koordinētu starptautisko palīdzību; aicina ES un tās dalībvalstis sniegt pastāvīgu spēju veidošanas un tehnisko atbalstu un apmācību valsts muitas dienestam, robežkontrolei un citām attiecīgajām iestādēm;

11. steidzami aicina Haiti iestādes un starptautisko sabiedrību atbalstīt programmas, kuru mērķis ir izskaust nabadzību un nodrošināt izglītību un piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem, jo īpaši nomaļos valsts apgabalos;

12. atzinīgi vērtē to, ka ES ir piešķīrusi 17 miljonus EUR, lai atbalstītu visneaizsargātākās personas Haiti un citās Karību jūras reģiona valstīs; aicina Komisiju arī turpmāk piešķirt prioritāti humānajai palīdzībai Haiti un nodrošināt, ka humānās palīdzības sniegšana Haiti ir efektīvi saistīta ar tās attīstības stratēģiju un ka tā sniedz tiešu labumu iedzīvotājiem, kuriem tā ir vajadzīga;

13. uzstāj, ka, ņemot vērā smago pārtikas krīzi, īpaša uzmanība būtu jāpievērš ārkārtas pārtikas palīdzībai, prioritāti piešķirot vietējās pārtikas iegādei, lai šī palīdzība neveicinātu valsts mazo lauksaimnieku un ilgtspējīgu vietējo lauksaimniecības metožu izzušanu;

14. pieprasa Komisijai sistemātiski nodrošināt, ka visa palīdzība, arī humānā palīdzība, tiek efektīvi uzraudzīta, lai pārliecinātos, ka to izmanto konkrētiem projektiem, kuriem tā paredzēta; atkārtoti prasa — kā tas izklāstīts vēl neizpildītajā 2021. gada 20. maija rezolūcijā —, lai Eiropas Revīzijas palāta veiktu revīziju par ES līdzekļu izmantošanu Haiti un sagatavotu par to ziņojumu; prasa veikt izmeklēšanu saistībā ar palīdzības izplatīšanas tīkla efektivitāti;

15. uzdod priekšsēdētājai nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, ES īpašajam pārstāvim cilvēktiesību jautājumos, ANO augstajam cilvēktiesību komisāram, ANO ģenerālsekretāram, Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu organizācijai, ĀKK un ES Ministru padomei un Apvienotajai parlamentārajai asamblejai, *Cariforum* iestādēm un Haiti valdībai un parlamentam.